

เอกสารเพื่อการถ่ายทอดเทคโนโลยี **ชุดความรู้ การพัฒนาที่ดิน**
และเทคโนโลยี

สำนักนิเทศและถ่ายทอดเทคโนโลยีการพัฒนาที่ดิน กรมพัฒนาที่ดิน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

การใช้ปุ๋ยพืชสดเพื่อปรับปรุงบำรุงดิน

ปุ๋ยพืชสด เป็นปุ๋ยอินทรีย์ชนิดหนึ่งที่ได้จากการตัดสับหรือไถกลบพืชตระกูลถั่วขณะออกดอกลงไปดิน โดยมีจุดประสงค์เพื่อปรับปรุงดินบำรุงดินให้มีความอุดมสมบูรณ์ หลังจากนั้นต้องปล่อยให้เกิดการย่อยสลายประมาณ 2 สัปดาห์ จะให้ธาตุอาหารพืชและเพิ่มอินทรีย์วัตถุแก่ดิน ซึ่งจะเป็นประโยชน์สำหรับพืชที่จะปลูก

การใช้ปุ๋ยพืชสดในนาข้าวทำได้ 3 วิธี ดังนี้

วิธีที่ 1 : ปลูกพืชปุ๋ยสดพร้อมกับข้าว โดยปลูกพืชตระกูลถั่ว ได้แก่ ถั่วพุ่ม หรือ ถั่วพรว้า อัตราเมล็ด 8 และ 10 กิโลกรัมต่อไร่ ตามลำดับ (เลือกใช้อย่างใดอย่างหนึ่ง) พร้อมกับหว่านข้าวในนา หว่านข้าวแห้งเพื่อให้ถั่วเจริญเติบโตพร้อมกับต้นข้าวในช่วงที่น้ำยังไม่ขังในนา ถ้าน้ำไม่ขังหรือดินไม่ชื้นเกินไป ถั่วจะเจริญเติบโตได้ ประมาณ 45-50 วันให้ไชน้ำเข้าที่นา ถั่วจะตายเน่าสลายให้ธาตุอาหารพืชอินทรีย์วัตถุแก่ดินและต้นข้าว

วิธีที่ 2 : ปลูกพืชปุ๋ยสดก่อนการทำนา ได้แก่ ไส้จอกฝรั่ง ปอเทือง ถั่วพุ่ม หรือ ถั่วพรว้า (เลือกใช้อย่างใดอย่างหนึ่ง) ใช้อัตราเมล็ด 5 5 8 และ 10 กิโลกรัมต่อไร่ ตามลำดับ ควรเริ่มปลูกในระยะฝนแรกระหว่างเดือนเมษายนถึงพฤษภาคม โดยไถพรวนดินอย่างดี แล้วหว่านเมล็ดพืชปุ๋ยสด เมื่อดันพืชโตถึงระยะออกดอก หรือประมาณ 45-50 วัน ให้ไถกลบแล้วปล่อยให้ย่อยสลายประมาณ 2 สัปดาห์จึงปลูกข้าวตาม กรณีใช้เมล็ดไส้จอกฝรั่ง ก่อนปลูกเมล็ดควรแช่น้ำนาน 12 ชั่วโมง เพื่อให้เมล็ดงอกดีขึ้น เนื่องจากเปลือกหุ้มเมล็ดมีความหนา

วิธีที่ 3 : ปลูกพืชปุ๋ยสดหลังทำนา ได้แก่ ไส้จอกฝรั่ง ปอเทือง ถั่วพุ่ม หรือ ถั่วพรว้า (เลือกใช้อย่างใดอย่างหนึ่ง) ใช้อัตราเมล็ด 5 5 8 และ 10 กิโลกรัมต่อไร่ ตามลำดับ ควรปลูกโดยไม่ไถพรวนไม่ต้องเกี่ยวตอซังข้าวออก ใช้เมล็ดถั่วหยอดลงไปใ้ในนาโดยตรง และปลูกทันทีที่เกี่ยวข้าวเสร็จ ในขณะที่ดินยังมีความชื้นอยู่ หรือจะปลูกโดยการไถพรวนดินอย่างดีก็ได้ และไถกลบระยะออกดอก ประมาณ 45-50 วัน ปล่อยให้ย่อยสลายประมาณ 2 สัปดาห์ จึงปลูกข้าว

www.ldd.go.th

กรมส่งเสริมการเกษตร 60 ปี พันธุ์พันธุ์ไทย

การใช้ปุ๋ยพืชสดเพื่อปรับปรุงบำรุงดิน

การใช้ปุ๋ยพืชสดในระบบการปลูกพืชไร่

1. ใช้ปุ๋ยพืชสดในระบบปลูกพืชหมุนเวียน ตัวอย่างเช่น

1.1) การปลูกปุ๋ยพืชสดในต้นฤดูฝนแล้วไถกลบเป็นปุ๋ยพืชสดหลังจากนั้นจึงปลูกพืชหลักตามปุ๋ยพืชสด ได้แก่ ปอเทือง โสนต่างๆ ถั่วเขียว ฯลฯ และพืชหลัก ได้แก่ ข้าวโพด ข้าวไร่ และพืชเศรษฐกิจอื่นๆ ที่มีอายุสั้น

1.2) การปลูกปุ๋ยพืชสด เพื่อเป็นพืชคลุมดินซึ่งมีอายุยาวในหนึ่งปีแล้วจึงปลูกพืชหลักในปีที่สองหมุนเวียนกันไป ซึ่งเป็นระบบที่ใช้กับพื้นที่ความลาดเทเพื่อป้องกันการชะล้างพังทลาย หรือพื้นที่เกษตรที่สูงที่มีการทำไร่เลื่อนลอย เช่น การปลูกถั่วแปบเป็นปุ๋ยพืชสดสลับกับถั่วแดงหลวง เป็นต้น

2. ปลูกปุ๋ยพืชสดในระบบปลูกพืชแซม คือการปลูกปุ๋ยพืชสดบางชนิดที่เหมาะสมแซมในแถวพืชหลักซึ่งอาจเป็นการปลูกพืชหลักแล้วก็ปลูกปุ๋ยพืชสดแซมในแถวไปพร้อมๆกันในเวลาเดียวกัน หรือปลูกพืชหลักแล้วระยะเวลาหนึ่ง จึงปลูกปุ๋ยพืชสดแซมเป็นการเหลื่อมเวลากันในหนึ่งปี

3. ปลูกปุ๋ยพืชสดในระบบปลูกพืชแบบแถบพืช เป็นวิธีการปลูกปุ๋ยพืชสดเป็นแนวแถบคล้ายๆ เป็นกำแพง เพื่อป้องกันและลดการสูญเสียน้ำดินจากการชะล้างพังทลายของดิน โดยแนวแถบของปุ๋ยพืชสดจะทำหน้าที่เป็นแนวตักตะกอนอันเกิดจากการชะล้างพังทลายจากน้ำฝนและลดความรุนแรงจากการไหลบ่าของน้ำฝนได้ โดยแถบปุ๋ยพืชสดอาจกว้างประมาณ 2 เมตร ยาวตามแนวระดับต่อจากแถบปุ๋ยพืชสดจึงเป็นแปลงปลูกพืชเศรษฐกิจอาจกว้างประมาณ 3 เมตร ขึ้นอยู่กับความลาดเท ต่อจากนั้นก็จะเป็นแถบปุ๋ยพืชสดอีก ทำเช่นนี้สลับกันไปจนเต็มพื้นที่ พืชที่นิยมใช้ปลูกเป็นแนวแถบปุ๋ยพืชสดได้แก่ กระถิน ถั่วมะแฮะ เป็นต้น

4. ปลูกปุ๋ยพืชสดในระบบพืชคลุมดิน การปลูกพืชในระบบนี้ มักเป็นการปลูกปุ๋ยพืชสดตระกูลถั่วชนิดที่มีลำต้นเป็นเถาเลื้อยเพื่อให้เจริญเติบโตปกคลุมผิวดินในระบบนี้ ได้แก่ ถั่วคาลอโปโกเนียม ไมยราบ ไร่นาม ถั่วคุดชู ถั่วแปบ เป็นต้น

ปริมาณธาตุอาหารของปุ๋ยพืชสด (%)

ชนิดพืช	N	P ₂ O ₅	K ₂ O
โสนอัฟริกัน	2.87	0.22	2.40
โสนจีนแดง	2.85	0.34	2.10
โสนอินเดีย	2.85	0.46	2.68
ปอเทือง	2.76	0.22	2.40
ถั่วพุ่ม	2.68	0.39	2.46
ถั่วพริ้ว	2.72	0.54	3.14
มะแฮะ	1.92	0.05	0.90

สอบถามรายละเอียดเพิ่มเติมได้ที่

- สำนักเทคโนโลยีชีวภาพทางดิน โทร 0-2579-7563
- สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต 1-12
- กรมพัฒนาที่ดิน ถนนพหลโยธิน เขตจตุจักร กทม 10900 โทร 0-2579-8515

หรือที่